

Tina Štupar, Osnovna šola Komenda Moste

POUK ZGODOVINE NA ČEŠKEM V LUČI EVROPSKE DIMENZIJE: MULTIPERSPEKTIVNOST, VEČKULTURNOST, MEDKULTURNOST NA PRIMERU ŠOLANJA VIETNAMSKIH UČENCEV V ČEŠKIH ŠOLAH

»Državljeni sveta smo in ena kri. Ne marati nekoga zato, ker se je rodil v drugi deželi, zato ker govori drugačen jezik ali pa ker ima drugačen pogled na svet, je velika zabloda. Kajti vsi smo enako „ljudje“. Pustite nam imeti več kot en pogled na svet. /.../ Dajte ob stran sebičnost in predsodke proti jezikom, narodom, veram.«¹

Jan Amos Komenský

UVOD

Današnja sodobna družba ni več le skupnost posameznikov, izhajajočih in živečih po točno določenih kulturnih vzorcih. Zgodovinske spremembe so v vseh obdobjih prinašale s seboj tudi preseljevanja, selitve in druge migracije, ki so povzročili, da je družba na določenem področju postajala vedno bolj pisana. To velja zlasti za sodoben svet, v katerem so migracije lahke, a kulturne razlike vendarle ostajajo očitne. Kot primer bomo navedli položaj vietnamskih učencev v šolah, saj ne izhajajo iz slovanskega kulturnega in jezikovnega okolja, kot vse preostale največje manjšine na Češkem, pač pa iz azijskega sveta, ki slovanskemu ni tako blizu.

Prihod učencev iz drugih kultur se odraža tudi pri pouku. Za primer bomo vzeli pouk zgodovine na Češkem in naredili kratek oris. Temu sledi predstavitev večkulturnosti in medkulturnosti. Kako so taki učenci vključeni v pouk? Kako se je multikulturnost razvijala v kontekstu didaktike skozi zgodovino? Kako se s to problematiko soočajo na Češkem? Kakšen je v češkem šolstvu položaj vietnamskih učencev? Kako se v šolah spodbuja vključenost učencev vietnamske narodnosti? Je način, na katerega se to izvede, ustrezen? Kako bi lahko v proces vključili tudi predmet zgodovina? Na ta vprašanja bomo skušali odgovoriti v nadaljevanju članka.

POUK ZGODOVINE NA ČEŠKEM

Zdi se, da je bilo izobraževanje na Češkem že od nekdaj zelo pomembno. Zasedimo lahko, da so se v preteklosti izobraževale tudi tiste plasti ljudstva, ki se sicer v drugih deželah ne bi, na primer husitske ženske v 15. stoletju ter široke množice v tridesetih letih 20. stoletja. Tudi industrijska revolucija je s svojimi zahtevami prispevala k temu, da se je predmet šolanja razširil še na nova znanja, ki jih je zahteval čas. Leta 1918, ko je nastala Češkoslovaška, pa je prišlo do prvih težav v šolstvu, kajti treba je bilo izravnati kulturne razlike vseh treh sestavnih delov države: v čeških in slovaških deželah ter v zakarpatski Ukrajini.² To je predstavljalo prvo trčenje kultur, ki se je najbolj ponovilo šele po žametni revoluciji 1989.

¹ Quotes from Comenius. Dostopno na: <http://webspaceship.edu/cgboer/comenius.html> (dostop: 7. 9. 2011).

² Organizace vzdělávací soustavy České republiky. Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast, str. 21. Dostopno na: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf (dostop: 7. 9. 2011).

Sodobni češki šolski sistem se ima zahvaliti tudi Janu Amosu Komenskemu, ki ga imenujejo celo »oče didaktike«. Pod močnim vplivom humanizma je postavil novo teorijo o poučevanju in Strmčnik celo trdi, da so »mnogi njegovi nauki še danes ne le zgodovinsko zanimivi, marveč tudi aktualni«. ³

Podoba današnjega sodobnega češkega šolstva je precej pestra in je pod vplivom povezovanj v Evropi zelo podobna našemu. Razlika je očitna le v načrtovanju pouka. Poučevanje je zelo svobodno, saj za učitelje obstajata dva obvezujoča dokumenta, ki pa nista obsežna. Učne načrte, kot jih poznamo pri nas, je minister za šolstvo, Josef Dobeš, uvedel leta 2011 le za tri predmete: češki jezik in književnost, angleški jezik ter matematiko v želji po večji izenačenosti po šolah. Za vse preostale predmete, tudi za zgodovino, velja dvostopenjsko načrtovanje pouka. Ministrstvo za šolstvo, mladino in šport izda Okvirni izobraževalni program (*Rámcový vzdělávací program*), na podlagi katerega pripravi vsaka šola svoje izobraževalne programe šole. Napisan je s poudarkom na ciljih pouka. Za pouk zgodovine v gimnazijah, denimo, je besedilo okvirnega izobraževalnega programa strnjeno na 3 strani. ⁴ Na tej podlagi nato vsaka šola izda izobraževalni program šole (*Školní vzdělávací program*), ki cilje Okvirnega izobraževalnega programa šol prenaša v šolsko prakso. Pri tem pa nastaja mnogo nejasnosti in zlasti neenakosti, kajti pouk zgodovine se izjemno razlikuje od šole do šole. Društvo učiteljev zgodovine Češke republike (Asociace učitelů dějepisu ČR – ASUD) je z namenom dopolnitve standardov izdalo priporočilo za učitelje v dveh zvezkih, ki pa za zdaj še ni priznано s strani Ministrstva. V ASUD tudi težijo k vseživljenjskemu izobraževanju učiteljev, ki na Češkem tako rekoč nimajo možnosti za dodatno organizirano izobraževanje s strani ministrstva. ⁵

EVROPA JE PISANA – KAJ ZDAJ?

Evropa je tako zelo pisana, da je treba tudi pri pouku upoštevati nekaj dejstev. Zavedati se moramo namreč multiperspektivizma, večkulturnosti in medkulturnosti. Brodnikova na primer navaja, da je najpomembnejši element evropske dimenzije prav multiperspektivizem, ko osvetljujemo neki zgodovinski dogodek z več zornih kotov, pri čemer »je vsaka perspektiva legitimna, čeprav nepopolna ali pristranska, saj izraža različne izkušnje, cilje ali kontekste«. Pri tem poudarja, da se vendarle da določiti najboljšo interpretacijo: to je tista, ki »najbolje poveže različne podatke in dokaze iz različnih zgodovinskih virov«. ⁶ Stradling dodaja, da »je multiperspektivnost odvisna od naše sposobnosti za povezovanje različnih izhodišč«, in dodaja, da je »srž multiperspektivnosti zaznavanje „drugega“ in odnosa med „drugim“ in „sabo“ (ali svojo lastno skupino)«, tj., da »je srž vživljanje v zgodovino«. ⁷ Multiperspektivnost nosi torej s seboj izražen tudi odnos do lastne in tuje skupine, skupnosti. Zato je multiperspektivnost pomembna pri poučevanju zgodovine, saj prek nje priznavamo tudi druge ljudi – posameznike, skupine, skupnosti, ki živijo v tujini ali doma. Konkretno s tem vprašanjem pa se ukvarjata večkulturnost oziroma medkulturnost.

OD SUHOPARNIH DEFINICIJ DO ŽIVLJENJSKEGA DEJSTVA

Večkulturnost pomeni le »sočasno prisotnost več kultur znotraj družbenega geografskega območja ali znotraj posameznih družbenih okoliščin, hkrati pa je pojav večkulturnosti opredeljen tudi kot nadkulturna oziroma univerzalna vrednota z moralnega, socialnega, vzgojnega vidika, ki izpostavlja kulturne razlike na temelju medsebojnega spoštovanja pripadnikov vseh kultur«. ⁸ Definicija, ki jo navaja Zorčeva, torej ne zadostuje za pristno vključenost posameznikov v novo kulturo, saj trdi, da lahko o medkulturnosti govorimo le v primeru, ko obstajajo močna povezanost, prepletenost ter sodelovanje, ki vodijo do »vzajemnega spoštovanja vrednot, tradicij in norm«. ⁹

Multikulturna vzgoja se je začela razvijati v Združenih državah Amerike, ki so vedno bile, kot piše Paul C. Gorski, zelo kulturno pisane. Multikulturna vzgoja naj bi vzknila sočasno z gibanji za človekove pravice, ki so začela nastajati v šestdesetih letih 20. stoletja. Prav v izobraževalnih ustanovah so se najbolj kršile človekove pravice, zaradi česar so se

3 Strmčnik, F. (2001). Didaktika. Osrednje teoretične teme. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, str. 18.

4 Rámcový vzdělávací program. Dostopno na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rámcový_vzdělávací_program (dostop: 5. 1. 2012).

5 Asociace učitelů dějepisu ČR. (2006). Metodické inspirace. Náměty ke zpracování ŠVP dějepisu. Milevsko: LK TISK, v. o. s., str. 10.

6 Brodnik, V. (2007). Projekt Evropska dimenzija pri pouku zgodovine in prvi simpozij o letu 1848. V: Zgodovina v šoli, letnik 16, št. 1-2, str. 4 (povzeto po Stradling).

7 Stradling, R. (2004). Poučevanje evropske zgodovine 20. stoletja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 144.

8 Zorec, K. (2009). Medkulturna razmerja v izobraževanju. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega, str. 61.

9 Prav tam, str. 55.

pojave ostre zahteve, da se izvedejo kurikularne reforme. Hkrati so k poudarjanju tega problema pripomogla različna ženska gibanja. Prvi, ki se je z njim začel aktivno ukvarjati, je bil James Banks, ki je že leta 1981 raziskoval šolo kot socialni sistem v kontekstu multikulturalnosti in trdil, da je treba spremeniti politiko, ravnanje učiteljev, material za poučevanje, metode in učne stile učiteljev.¹⁰

NAJTI RAVNOTEŽJE

Hkrati avtorji opozarjajo, da se je treba pri pouku izogibati skrajnostim, na primer pozitivni diskriminaciji. Po Waxlerju ni treba, da učitelj pozabi na tradicionalen učni načrt, da bi poučeval v smeri multikulturalnosti, prav tako ne sme teh elementov vključevati v pouk na silo, kajti to ne bi več bila multikulturalna vzgoja, temveč prej »intelektualna segregacija«.¹¹

Vsak posameznik naj bi dosegel zadnjo stopnjo interkulturalne občutljivosti. Benett razlikuje šest stopenj, od katerih so prve tri etnocentristične in naslednje tri etnorelativistične, cilj pa je priti od zanikanja obstoja tujih kultur, odpora, minimizacije prek sprejemanja in prilagoditve do vključevanja te kulture. Šolski prostor vsekakor ni pravo mesto za etnocentrizem, kajti tam morajo učenci s pripadniki tujih kultur sodelovati in z njimi komunicirati brez predsodkov.¹² Vsaka šola ima štiri temeljne naloge v kontekstu medkulturne vzgoje: omogočiti otrokom manjšin enake družbene in vzgojne možnosti, kot jih imajo otroci večinske kulture, širiti spoznanje o kulturnih razlikah, braniti se pred diskriminacijo, razvijati strpnost in braniti ter razvijati kulturni pluralizem v družbi.¹³

MEDKULTURNA VZGOJA PRI POUKU NA ČEŠKEM

Pojem multikulturalna vzgoja oziroma izobrazba (multikulturní výchova) se je na Češkem pojavil v začetku devetdesetih let 20. stoletja in je tam razmeroma nov pedagoški pojem. Težava je, ker pojem kot tak sploh ni definiran. Zasedimo ga tudi v Okvirnem izobraževalnem programu šole. Hkrati se na Češkem pojavlja težnja, da se v okviru multikulturalne vzgoje obravnava le romsko manjšino oz. etnične manjšine nasploh, se pravi, da se pojem oži.¹⁴

Sodeč po podatkih Češkega statističnega urada, se na Češkem število tujih državljanov iz leta v leto veča. Leta 1985 je bilo na območju današnje Češke nekaj manj kot 40.000 tujcev; v naslednjih letih je število padlo in se začelo povečevati po letu 1990. Leta 1994 je bilo tako v ČR že nekaj več kot 100.000 tujcev, leta 1996 že 200.000, leta 2006 300.000 in 2009 že 430.000.¹⁵

Glede na dolgotrajno bivanje tujcev na Češkem si narodnosti sledijo takole (podatki so iz septembra 2011, skupaj tujcev: 408.036):

1. Ukrajinci 109.012
2. Slovaki 80.235
3. Vietnamci 56.055
4. Rusi 28.143
5. Poljaki 18.989
6. Nemci 15.418
7. preostalih je manj 10.000¹⁶

Po podatkih živi na Češkem tudi 150.000–300.000 pripadnikov romske manjšine, ki živijo zlasti v velikih mestih, kot sta Praga in Brno, na severnem Moravskem in na severnem Češkem.¹⁷

KAKO SE TI UČENCI VKLJUČUJEJO V POUK IN S KAKŠNIMI TEŽAVAMI SE SREČUJEJO?

Vsakdo se drugače odziva na drugačnost in na pripadnike drugih kulturnih svetov, ki lahko pomenijo za enega konflikt in ogroženost, za drugega pa soočenje in izziv. Za Slova-

10 Gorski, C. (1999). A Brief History of Multicultural Education. Dostopno na: http://www.edchange.org/multicultural/papers/edchange_history.html (dostop: 10. 1. 2012).

11 Waxler, A. (2011). Multiculturalism in School Curriculum. Dostopno na: <http://www.eslteachersboard.com/cgi-bin/articles/index.pl?page=7;read=1621> (dostop: 10. 1. 2012).

12 Bennett, J. Milton (1993). Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega, str. 66.

13 Šinkovec, U. (2009). Vloga šole pri vzpostavitvi medkulturnega dialoga. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega, str. 89.

14 Švingalová, D. (2007). Multikulturní výchova. Dostopno na: <http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozipojmy/multikulturni-vychova/> (dostop: 10. 1. 2012).

15 Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR; 1985 - 2009 (2009). Dostopno na: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001 (dostop: 1. 1. 2012).

16 Cizinci podle typu pobytu, pohlaví a státního občanství – k 30. 9. 2011 (2011). Dostopno na: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001 (dostop: 1. 1. 2012).

17 Romská národnostní menšina. Dostopno na: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=16149> (dostop: 10. 1. 2012).

ke in Ukrajince je prilagoditev na novo okolje lažja, kajti prihajajo iz podobnega kulturnega okolja, to je slovanskega. Zato bomo na primeru Vietnamcev poskušali narediti kratek oris njihovega položaja tudi z vidika vključenosti v šolsko oz. izobraževalno sfero.

Najprej poudarimo, da na Češkem živi približno 60.000 pripadnikov vietnamske manjšine, približno 10.000 pa je naseljenih ilegalno. Že ta podatek ne govori v prid njihove šolske in tudi na splošno socialne vključenosti v češko družbo. Vzroki za prihod na Češko so po večini finančni, saj so se, zlasti po letu 1989, množično selili v upanju na boljšo prihodnost; prvi Vietnamci pa so na Češko prišli že pred dobrimi šestdesetimi leti, leta 1950, in sicer kot posledica navezovanja prvih češko-vietnamskih diplomatskih stikov. Mnogi so prišli na Češko kot študenti, delavci, praktikanti, zlasti na podlagi Sporazuma o kulturnem sodelovanju iz leta 1977 in Sporazuma o znanstveno-tehniškem sodelovanju iz leta 1956.¹⁸ Nekateri izmed njih so tja prišli zaradi dolgov, v zadnjem času pa prihajajo mladi Vietnamci tja študirat. Predvidevajo, da bo priljubljenost te države med njimi v prihodnosti še naraščala.¹⁹ V češki družbi o njih kroži stereotip, da so le trgovci, ki skušajo prodati vse po najnižji ceni in hkrati še zaslužiti. Med zaporniki je zaradi gospodarskega kriminala in drugih prekrškov največ Vietnamcev, vendar je tudi vse več izšolanih zdravnikov, pravnikov in drugih izobražencev. V primerjavi s češkimi družinami se v vietnamskih veliko več pozornosti posveča izobrazbi otrok.²⁰ Še vedno pa mediji v veliki večini poročajo o Vietnamcih zlasti v povezavi s kriminalom, torej preveč enostransko, ter dajejo družbi neko podobo o tej skupnosti. Edina sporočila v medijih, ki Vietnamce prikazujejo pozitivno, so poročila o njihovi šolski uspešnosti. Od svojih čeških vrstnikov se ločijo zlasti v potrpežljivosti, stalnem učenju in v tem, da imajo prvi zelo malo prostega časa, ki ga tako ali tako porabijo za šolsko delo. Vzroke je lahko iskati zlasti v njihovi delavnosti, vzpodbudah staršev, motivaciji in čutu za odgovornost, saj otroci priseljencev prav tako pošiljajo del svojega zaslužka v domači kraj.

MEDKULTURNOST NA PRIMERU VIETNAMSKE MANJŠINE NA ČEŠKEM

Češke šole poleg domačih učencev obiskuje tudi precej tujih: skupno naj bi jih bilo na vseh čeških osnovnih šolah 1,31 odstotka, na nekaterih, predvsem v glavnem mestu Pragi, pa ta številka poskoči do 10 odstotkov.²¹ Izobrazba otrok je postala danes tudi eden od najpomembnejših kulturnih in integracijskih temeljev. Druga generacija priseljencev bo imela tako drugačen socialno-kulturni status od svojih staršev.²² Največja ovira v času šolanja je tako zlasti jezikovna ovira, vendar mnogi otroci, ki so dejavno vpeti v šolske in obšolske ter druge dejavnosti v svojem okolju, to oviro kaj hitro premostijo. K lažji integraciji vietnamskih otrok veliko pripomore tudi multikulturna vzgoja v šolah ter poznavanje Vietnamske in njegove kulture na splošno. V šolskem letu 2008/2009 je bilo tako v češke osnovne šole vpisanih 13.583 tujih učencev, od česar jih je 3270 (24,1 %) vietnamske narodnosti. Srednje šole obiskuje 7134 tujcev, od tega 1906 (26,7 %) Vietnamcev. V višjem in visokem šolstvu je od tujcev najmočneje zastopana slovaška narodnost, medtem ko je Vietnamcev na tej stopnji le 2 odstotka.²³

V čeških šolah so zelo pogosti dnevi vietnamske narodnosti. Na teh dnevih se odvijajo različne aktivnosti, prek katerih učenci spoznavajo kulturo in običaje Vietnamske ter tako hkrati ustvarjajo tesnejšo medkulturno povezanost. Taki dnevi so izvrstna priložnost za medkulturno povezovanje geografije, državljske vzgoje in zgodovine. Zgodovinsko obdobje, ki se še posebej močno dotika tako Vietnamske kot Češke, je čas sodobne zgodovine oz. natančneje, obdobje 1955–1975, ko so ZDA skupaj z Južnim Vietnamom želele v Severnem Vietnamu preprečiti prevlado komunistov, kar jim ni uspelo, saj je tudi Južni Vietnam prešel pod vpliv komunistov. Hkrati je snov prepletena z geografskimi in državljskimi temami. V praksi za medkulturno vzgojo skrbijo različne institucije s številnimi projekti, ki se izvajajo po šolah. Naj omenimo le nekaj primerov in projektov. Multikulturni center Praga je izdal metodične pripomočke za učitelje, s katerimi učencem lahko predstavijo vietnamsko narodnost. Učenci se seznanijo z Vietnamom, Vietnamci, njihovimi običaji, naučijo se jih prepoznavati in razmišljati o njihovem aktualnem položaju.²⁴ Učni list je

18 Mendlíková, H. (2011) Integrace vietnamských dětí 1. stupeň základní školy. Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita, Brno, str. 11.

19 Parlamentní Listy.cz. Kolik žije v Česku Vietnamců? To prý nikdo neví. Dostupno na: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Kolik-zije-v-Cesku-Vietnamcu-To-pry-nikdo-nevi-175674>. (dostop: 25. 9. 2012).

20 Z tržnic na univerzity. Dostupno na: <http://www.infoservis.net/art.php?id=1069233323> (dostop: 25. 9. 2012).

21 Vietnamské děti v hodinách češtiny předhánějí české spolužáky! Dostupno na: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/vietnamske-deti-v-hodinach-cestiny-predhanejici-ceske-spoluzaky> (dostop: 28. 9. 2012).

22 Budou budoucí elitou českého školství vietnamské děti? Dostupno na: <http://www.varianty.cz/index.php?id=19&action=list&theme=&targt=&orderCol=title&direction=DESC&start=220&item=124> (dostop: 28. 9. 2012).

23 Mendlíková, H. (2011). Integrace vietnamských dětí 1. stupeň základní školy. Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita, Brno, str. 25. Dostupno na: http://is.muni.cz/th/266072/pedf_b/BPpdf (dostop: 28. 9. 2012).

primeren za pouk zgodovine in državljanske vzgoje, pa tudi geografije.

Projekt Vietnamski dan je eden od najpogosteje uporabljenih projektov, pri katerem se učenci in dijaki v enem dnevu poskušajo čim bolj vživeti v vietnamsko narodno skupnost in jo tako bolje spoznati.

Katera oblika medkulturne vzgoje je primernejša, je težko reči, kajti obe prinašata rezultate v boljšem sprejemanju razlik med kulturami in njihovem spoznavanju. Res pa je, da so pri projektnih dejavnostih vietnamski otroci izpostavljeni kot neka posebna skupnost, kar bi jih lahko zaznamovalo tudi v negativnem smislu.

SKLEP

Zgodovina šolstva na Češkem je zelo dolga, saj sega za širše množice v 15. stoletje. Češko šolstvo je zaznamoval tudi Jan Amos Komenský, ki se je ukvarjal zlasti z didaktiko, pa tudi s pedagogiko: postavil je temelje teorije o poučevanju. Ugotavljal je, da je zelo pomembno tudi načrtovanje pouka, ki je danes dvostopenjsko. Na prvi stopnji najprej ministrstvo izda Okvirni izobraževalni program, na podlagi katerega vsaka šola posebej izda Izobraževalni program šole. V RVP je predvidena tudi poudarjena medkulturna dimenzija, zato šole stremijo k čim večji kulturni inkluzivnosti ter k medkulturni vzgoji. To zahteva tudi narodnostni položaj na Češkem, ki je kulturno pester.

Posebej smo obravnavali vietnamsko manjšino, katere položaj se vse bolj izboljšuje. V preteklosti so med ljudmi še krožili stereotipi o Vietnamcih, zdaj pa se učenci te narodnosti vedno bolj kosajo s češkimi učenci. Njihova kulturna značilnost je, da so potrpežljivi, delavni in visoko motivirani, saj so mnogi prišli na Češko prav z namenom najti boljše življenje.

Pri tem ima veliko vlogo tudi vključenost otrok v redno šolanje. Šole jim skušajo čim bolj pomagati pri integraciji v izobraževalni proces, zlasti s pomočjo projektov (t. i. Vietnamski dan), v katerih se učenci namensko seznanijo z vietnamsko kulturo, jezikom, navadami in običaji ter zgodovino. Tovrstni projektni dnevi so izvrstna priložnost za medpredmetno povezovanje, hkrati pa morda preveč izpostavljajo eno narodnost in jo prek tega že stigmatizirajo. Menimo, da bi bilo bolje tovrstne aktivnosti vključiti v sam izobraževalni proces, kajti tako vietnamskih učencev ne stigmatizirajo in izpostavljajo kot neko posebno, neslovansko, tujo, nedomačo kulturo. Dober način bi bil med poukom zgodovine, na primer pri učni enoti Vietnamska vojna. Osnove vietnamske kulture bi lahko učenci spoznali že v nižjih razredih, zlasti prek igre, v višjih razredih pa bi se naučili tudi zgodovinsko in kulturno umestiti Vietnam in Vietnamce v čas in prostor.

LITERATURA IN VIRI

- Asociace učitelů dějepisu ČR. (2006). Metodické inspirace. Náměty ke zpracování ŠVP dějepisu. Milevsko: LK TISK, v. o. s.
- Bennett, J. Milton (1993). Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega.
- Brodnik, V. (2007). Projekt Evropska dimenzija pri pouku zgodovine in prvi simpozij o letu 1848. V: Zgodovina v šoli, letnik 16, št. 1–2.
- Budou budoucí elitou českého školství vietnamské děti? Dostopno na: <http://www.varianty.cz/index.php?id=19&action=list&theme=&target=&orderCol=title&direction=DESC&start=220&item=124> (dostop: 28. 9. 2012).
- Cizinci podle typu pobytu, pohlaví a státního občanství - k 30. 9. 2011 (2011). Dostopno na: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001 (dostop: 1. 9. 2012).
- Gorski, C. (1999). A Brief History of Multicultural Education. Dostopno na: http://www.edchange.org/multicultural/papers/edchange_history.html (dostop: 10. 1. 2012).
- Mendlíková, H. (2011). Integrace vietnamských dětí na 1. stupeň základní školy. Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita, Brno. Dostopno na: http://is.muni.cz/th/266072/pedf_b/BP.pdf (dostop: 28. 9. 2012).
- Metodika pro učitelé. Interkulturní dílna Vietnam. Dostopno na: <http://remix.nicm.cz/skola-podle-komenskeho-vietnamsky-den/> (dostop: 28. 9. 2012).
- Quotes from Comenius. Dostopno na: <http://webspace.ship.edu/cgboer/comenius.html> (dostop: 7. 9. 2011).

24 Metodika pro učitelé. Interkulturní dílna Vietnam. Dostopno na: <http://remix.nicm.cz/skola-podle-komenskeho-vietnamsky-den/> (dostop: 28. 9. 2012).

- Organizace vzdělavací soustavy České republiky. Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Dostopno na: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf (dostop: 7. 9. 2012).
- Parlamentní Listy.cz. Kolik žije v Česku Vietnamců? To prý nikdo neví. Dostopno na: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Kolik-zije-v-Cesku-Vietnamcu-To-pry-nikdo-nevi-175674> (dostop: 3. 9. 2012).
- Rámcový vzdělávací program. http://cs.wikipedia.org/wiki/Rámcový_vzdělávací_program (dostop: 5. 9. 2012).
- Romská národnostní menšina. Dostopno na: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=16149> (dostop: 10. 9. 2012).
- Strmčnik, F. (2001). Didaktika. Osrednje teoretične teme. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Stradling, R. (2004). Poučevanje evropske zgodovine 20. stoletja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Šinkovec, U. (2009). Vloga šole pri vzpostavitvi medkulturnega dialoga. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega.
- Švingalová, D. (2007). Multikulturní výchova. Dostopno na: <http://www.multikultura.cz/multikulturni-vychova/vychozi-pojmy/multikulturni-vychova/> (dostop: 10. 1. 2012).
- Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR; 1985–2009 (2009). Dostopno na: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001 (dostop: 1. 9. 2012).
- Zorec, K. (2009). Medkulturna razmerja v izobraževanju. V: Šolanje v medkulturnem okolju. Ljubljana: Založba Vega.
- Vietnamské děti v hodinách češtiny předhánějí české spolužáky! Dostopno na: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/vietnamske-deti-v-hodinach-cestiny-predhaneji-ceske-spoluzaky> (dostop: 28. 9. 2012).
- Z tržnic na univerzity: <http://www.infoservis.net/art.php?id=1069233323> (dostop: 25. 9. 2012).
- Waxler, A. (2011). Multiculturalism in School Curriculum. Dostopno na: <http://www.eslteachersboard.com/cgi-bin/articles/index.pl?page=7;read=1621> (dostop: 10. 9. 2012).

POVZETEK

Pouk zgodovine na Češkem ima zelo dolgo tradicijo. Zelo pomemben je Jan Amos Komenský, teoretik s področja didaktike in pedagogike, ki se je zavzemal tudi za enakost med pripadniki različnih kultur. Vsaka šola sama izdelala svoj Izobraževalni program šole, ki je zasnovan na podlagi Okvirnega izobraževalnega programa, ki ga na Češkem izdelala Ministrstvo za šolstvo, mladino in šport. V njem so tudi natančneje določene dejavnosti v zvezi z medkulturno vzgojo: na Češkem namreč živijo precej velike slovaška, ukrajinska, ruska in vietnamska manjšina. Izpostavili smo vietnamsko manjšino, ki se toliko bolj ukvarja z vprašanjem integracije, kajti kot neslovanska skupnost ima težave že v osnovi zaradi jezikovne ovire. Ugotavljamo, da sta medkulturna vzgoja in spoznavanje te manjšine večinoma osredotočena na projekte, na t. i. Vietnamske dneve, s čimer po eni strani pripomorejo k izboljšanju njihovega položaja prek spoznavanja vietnamske kulture, zgodovine, jezika, navad in običajev, po drugi strani pa jih že vnaprej malce negativno označuje. Predlagana je rešitev, da bi življenje Vietnamcev lahko vpletli v pouk zgodovine v učni enoti Vietnamska vojna, s čimer ne bi vietnamskih učencev na noben način izpostavljali in bi medkulturno vzgojo vpletli v sam pouk. Kljub jezikovni oviri so tisti učenci, ki le-to premostijo, v šoli zelo uspešni, saj jih starši zelo spodbujajo, so visoko motivirani in delavni.